

Oudenaarde – Diependale – Verkaveling

Hoofdstuk 1: Gemotiveerd advies

1.1. Kader

Naar aanleiding van een verkaveling te Diependale (Leupegem) Oudenaarde werken de stad Oudenaarde en SHM Vlaamse Ardennen samen. SHM Vlaamse Ardennen wenst 19 sociale huurwoningen te bouwen op het projectgebied. De stad Oudenaarde zal instaan voor de aanleg van de bijhorende publieke ruimte. De publieke ruimte omvat de opwaardering van een bestaand fietspad, de aanleg van een nieuw fietspad, de inplanting van groenzones, de aanleg van een middenplein en de aanleg van een hoofdweg en enkele zijwegen, alsook de aanleg en de vernieuwing van de riolering.

De zone bevindt zich deels binnen een archeologische zone. De oppervlakte van het projectgebied bedraagt meer dan 300 m² en de ingreep in de bodem meer dan 100 m².

Derhalve diende in uitvoering van **art. 5.4.1 2°** van het Onroerend Erfgoeddecreet d.d.12 juli 2013, een archeologienota te worden opgesteld ten behoeve van het indienen van de **verkavelingsaanvraag**. Er zijn voor dit dossier geen vrijstellingen van toepassing op bovenvermeld artikelnummer.¹

1.2. De volledigheid van het uitgevoerde vooronderzoek

Deze archeologienota is het resultaat van een volledig archeologisch vooronderzoek. Het archeologisch vooronderzoek nam de vorm aan van een bureaustudie en een landschappelijk booronderzoek. **Hierbij was het mogelijk om al het noodzakelijke vooronderzoek uit te voeren.**

1.3. De afwezigheid van een archeologische site

Uit het **bureauonderzoek** (projectcode 2016L192) bleek dat het projectgebied grotendeels gelegen is in een landschappelijke zone met een **laag archeologisch potentieel**. Het betreft een terrein dat gelegen is langs één van de meanderende armen van de Schelde en zich dus in een meersengebied

¹ Het uit te voeren archeologisch onderzoek valt onder de toepassing van het Onroerend Erfgoeddecreet van 12 juli 2013, het Besluit van de Vlaamse regering van 16 mei 2014 betreffende de uitvoering van het Onroerend Erfgoeddecreet, gewijzigd bij besluit van de Vlaamse regering van 4 december 2015 en de Code van Goede Praktijk voor de uitvoering van en de rapportering over archeologisch vooronderzoek en archeologische opgravingen en het gebruik van metaaldetectoren, versie 2.0 van 1 januari 2017.

bevindt. Sinds het midden van de 16de eeuw is het grootste deel van het projectgebied in gebruik als weiland. Op historische kaarten zijn wel enkele grachten te zien, die vermoedelijk dienden voor de afwatering van het terrein. Een boring uitgevoerd ten noorden van het onderzoeksgebied toont aan dat de eerste 5,5 m van de bodem bestaan uit alluviale afzettingen, en dat ook daaronder er geen aanwijzingen zijn voor de aanwezigheid van een archeologische site, tot op een diepte van 115 m onder het maaiveld. **Controleboringen** op het terrein zelf toonden aan dat **het volledige gebied is opgehoogd**. De dikte van deze ophoging varieert tussen de 0,55 en 2,07 m. Op het einde van de 19de eeuw werd ten noorden van het projectgebied het Tonkinkanaal aangelegd. Mogelijks zijn de ophogingspakketten te linken aan het uitgraven van dit kanaal. **Onder deze ophogingslaag werden alluviale deklagen aangetroffen**. Het zou kunnen dat onder deze alluviale lagen er wel nog een archeologisch niveau is bewaard dat bedreigd zou zijn bij de huidige werken. Daarom werd een **landschappelijk booronderzoek** uitgevoerd (projectcode 2017E164), om te achterhalen hoe dik deze alluviale lagen zijn en of er daaronder nog een mogelijks archeologisch niveau bewaard is. **Deze boringen toonden aan dat het alluviaal pakket ter hoogte van het projectgebied minstens 5,60 m dik is, en dat er geen aanwijzingen zijn voor de aanwezigheid van archeologische niveaus.**

In het noordoosten van het projectgebied is het archeologisch potentieel mogelijks hoger. Dit deel van het projectgebied is gelegen in de archeologische zone van de stad Oudenaarde. De stad werd gedurende haar bestaan diverse keren versterkt. In de postmiddeleeuwse periode zal onder andere Vauban de versterkingen van de stad uitbreiden door de toevoeging van enkele bastions. Op enkele historische kaarten is te zien dat deze versterkingen door het noordoostelijke deel van het projectgebied lopen.

In het **noordoosten** van het projectgebied is dus een **archeologische site aanwezig**. Op de **rest van het terrein**, het overgrote deel, kan op basis van de landschappelijke context en de controle- en landschappelijke boringen, gesteld worden dat er **geen archeologische site aanwezig** is tot op een diepte van 5,60 m onder het maaiveld.

1.4. De waardering van de archeologische site

Over het gehele terrein is een ophogingspakket aanwezig met een variërende dikte tussen 0,55 en 2,07 m. In het noordoosten van het projectgebied, ter hoogte van de Vaubanversterking, is de bodem bijkomend reeds ten dele verstoord door de aanleg van een weg en fietspad en de aanleg van rioleringen, een gasleiding en allerhande nutsvoorzieningen. De bestaande rioleringen gaan op deze plaats 1,25 tot max. 3,50 m diep. **De hier aanwezige archeologische sporen zijn dus al verstoord.**

1.5. Impactbepaling

Naar aanleiding van een **verkaveling** te Diependale (Leupegem) zal de stad Oudenaarde instaan voor de aanleg van de publieke ruimte. De SHM Vlaamse Ardennen wenst daarnaast enkele woningen te bouwen op het projectgebied. De precieze plannen waren bij de opmaak van de nota, naar aanleiding van een verkavelingsvergunning, nog niet voorhanden. Daarom zal er hier worden uitgegaan van een **maximale verstoring** van het terrein. Desalniettemin kan alvast vastgesteld worden dat de nieuwe riolering tot maximaal ca. 2,2 m zal reiken (zie onder) en kan redelijkerwijs verondersteld worden dat gelet op de natte context van deze terreinen de diepte van de woningbouw zich zal beperken. Diepere structuren zoals regenwaterputten kunnen tot de mogelijke ingrepen behoren.

Wat betreft de **aanleg van de publieke ruimte**:

- **Noordelijke zone (1)**: Is **reeds verstoord** door de bestaande GEM-leiding (diepte verstoring: 1,2 m – 3,5 m), RWA-riolering (diepte verstoring ca. 1,6 m), nutsvoorzieningen, de bestaande weg en het bestaande fietspad.
In deze zone zal de **weg** worden vernieuwd, alsook een nieuw **fietspad, voetpad** en **groenzone** worden aangelegd (diepte verstoring: ca. 31-50 cm). De GEM-leiding blijft bewaard, maar er wordt wel een **nieuwe RWA-riolering** aangelegd (diepte verstoring: ca. 1,2 m – 1,7 m).
- **Centrale zone (2)**: is momenteel onbebouwd.
In deze zone zal een **nieuwe weg** worden aangelegd, geflankeerd door **groenzone** en een **wandelpad**, en een nieuw **fietspad** (diepte verstoringen: ca. 40-50 cm). Onder de weg komt hier een **RWA-** en een **DWA-riolering** (diepte verstoring: ca. 1,0 m – 2,2 m) die aansluit op de verschillende woningen.
- **Zuidelijke zone (3)**: Is momenteel onbebouwd.
In deze zone wordt een **middenplein** aangelegd en een **weg** (diepte verstoringen: ca. 55 cm). Onder de weg komt een **RWA-** en **DWA-riolering** (diepte verstoring: 1,1 m - 1,7 m).

1.6. *De bepaling van de maatregelen*

Het terrein kan onderverdeeld worden in twee zones.

Een **eerste en grootste zone** heeft een **laag archeologisch potentieel**, gelinkt aan het gebruik als weiland, de ligging in een meersengebied en de aanwezigheid van alluviale lagen, die samen wijzen op een heel nat karakter van deze zone. Dergelijke gebieden zijn weinig interessant voor bewoning; de historische bewoning situeert zich dan ook buiten het projectgebied, op de hoger gelegen gronden. Een extensief gebruik is wel mogelijk bijvoorbeeld voor beweiding.

De ondergrond van het projectgebied blijkt te bestaan uit **recente ophogingspakketten en alluviale pakketten**. Boringen, uitgevoerd net ten noorden van het onderzoeksgebied tonen aan dat de eerste 5,5 m van de bodem bestaat uit alluviale afzettingen. **Controleboringen** op het terrein zelf toonden dan weer aan dat het volledige gebied is opgehoogd. De dikte van deze ophoging varieert tussen de 0,55 en 2,07 m. Het merendeel van de werken vindt plaats in deze ophogingslaag (wegenis, funderingen, ...). Onder deze ophogingslaag werden over het volledige projectgebied alluviale deklagen aangetroffen, waarvan de dikte op basis van de controleboringen niet kon vastgesteld worden. In het zuiden werden de controleboringen omwille van de ophogingspakketten het diepst uitgevoerd, en kon alvast worden vastgesteld dat de alluviale lagen zich minstens op 2,37 m onder het maaiveld bevinden. Theoretisch gezien kunnen zich op diepere niveaus nog afgedekte sporen bevinden. Het **landschappelijk booronderzoek** toonde echter aan dat er zich tot op een minimale diepte van 5,60 m onder het maaiveld alluviale lagen bevinden. Eventueel aanwezige archeologische niveaus bevinden zich dus op een nog grotere diepte. De aanleg van wegenis, omgevingswerken en rioleringswerken (tot -2,2 m diepte) situeren zich allen in de ophogingslagen of de bovenzijde van het alluviale pakket. De nog niet gekende werken omvatten de bouw van de woningen. Redelijkerwijs kan verondersteld worden dat gelet op de natte context van deze terreinen de diepte van de woningbouw zich zal beperken. **Diepere structuren** zoals regenwaterputten kunnen tot de **mogelijke ingrepen** behoren. Hierbij kan het zijn dat er **zeer lokaal** door de alluviale afzettingen gegaan wordt. Dergelijke

ingrepen, als ze al plaatsvinden en als ze al door de alluviale lagen gaan, kunnen een eventueel aanwezige archeologische site **zeer plaatselijk verstoren**. Wegens de zeer beperkte en verspreide aard van dergelijke ingrepen, vormen ze in dat geval hoegenaamd **geen structurele bedreiging van eventueel aanwezig archeologisch erfgoed**.

De **tweede zone** ligt in de **noordoostelijke hoek** van het terrein en heeft een **groter archeologisch potentieel**. Hier zijn immers de postmiddeleeuwse versterkingen van de stad deels aanwezig. De werken hier zijn van die aard dat ze eventuele overblijfselen van deze versterkingen zouden kunnen aansnijden. De **impact moet evenwel genuanceerd worden** omwille van een aantal factoren, die de aanwezige overblijfselen al verstoord kunnen hebben en die een interpretatie van eventuele sporen kunnen bemoeilijken:

- Ter hoogte van de reeds aanwezige weg en fietspad in het noorden van het projectgebied is de ondergrond **reeds verstoord** door de aanwezigheid van nutsleidingen, rioleringen en gasleidingen (maximale diepte 3,5 m).
- De uitgraving van het **Tonkinkanaal** op het einde van de 19de eeuw heeft ongetwijfeld impact gehad op het bodemarchief van het onderzoeksgebied. Bovendien zorgt dit kanaal er ook voor dat eventuele restanten van de versterking op het onderzoeksgebied afgesneden zijn van de versterkingen van de stad.
- De ingreep die in deze zone vooral in beschouwing moet worden genomen, is de **geplande nieuwe riolering** die op deze plaats tot een diepte van 1,2 tot 1,7 m zal reiken, en eventuele diepere ingrepen van bewoning, dat zich evenwel meer naar de rand van deze zone situeert (bijv. regenwaterputten). De heraanleg van de wegenis en omgevingswerken daarentegen zal slechts een oppervlakkige ingreep betekenen die bovendien te situeren valt binnen het recente ophogingspakket.

De **aard van de werken** (voornamelijk de aanleg van bijkomende riolering) en de reeds bestaande infrastructuur op deze plaats maken het **moeilijk om een betekenisvol ruimtelijk inzicht te krijgen** in de versterkingen. De verdedigingswerken zullen **alleszins slechts fragmentair** en bovendien schuin worden aangesneden. Een goed ruimtelijk inzicht kan hier niet bekomen worden. Een eventueel bijkomende registratie zou bovendien slechts tot op een **beperkte diepte** de buitenste dempingspakketten en eventuele aanhorigheden aansnijden.

Door de graafwerken van het Tonkinkanaal is **deze zone bovendien reeds afgesneden van de rest** van het verdedigingssysteem, en is het er dus moeilijker mee in verband te brengen. Het kennispotentieel is dus al bij al beperkt.

Aangezien deze kilometerslange omgrachtingen door deze werken daarenboven **geenszins structureel bedreigd** worden, lijkt bijkomend onderzoek op deze plaats, kosten-baten beschouwd, niet aan de orde. Een terreinregistratie zou in dit geval ten aanzien van de bureaustudie weinig of geen meerwaarde bieden.

Om deze redenen wordt in het kader van de verkavelingsaanvraag **geen verder archeologisch (voor)onderzoek** op het terrein geadviseerd. Dit advies stelt noch de initiatiefnemer, noch zijn (onder)aannemers vrij van de in artikel 5.1.4 van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 bedoelde meldingsplicht.

Hoofdstuk 2: Programma van maatregelen

Niet van toepassing.